Protocol Sociale Veiligheid

Pest preventie, bevorderen gewenst gedrag en hoe te handelen bij ongewenst gedrag.

Versie augustus 2024

Inhoud

Inleiding ... 3

Algemeen informatiebeleid Sociale Veiligheid ... 3

Wanneer is het veilig? ... 3

Schoolklimaat ... 5

Schoolbrede aanpak ... 5

Sociaal-emotioneel leren ... 5

De contactpersonen ... 6

De vertrouwenspersoon (Monica Mesman) ... 6

De anti-pest coördinator (Sophie de Jong) ... 7

Aandachtsfunctionaris (Megan van Velzen) ... 7

Monitor sociale veiligheid en signaleren ... 8

Pesten ... 11

Definitie ... 11

Signalen en aandachtspunten bij pesten ... 11

Signalen bij de leerling ... 12

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn: ... 12

Mediawijsheid en cyberpesten ... 12

Wat te doen bij pesten? ... 13

Escalatieladder ... 13

Begeleiding van de gepeste leerling ... 14

Begeleiding van de pester ... 15

Social media gebruik ... 15

Internetvaardigheden ... 15

Ongewenst gedrag ... 17

Handelen bij ongewenst gedrag ... 17

Bijlage Tips voor ouders ... 19

Inleiding

Algemeen informatiebeleid Sociale Veiligheid

Sinds 1 augustus 2015 moet elke school beschikken over een beleid sociale veiligheid, waarin een structurele en schoolbrede aanpak voor pesten beschreven staat. In dit beleid moet in ieder geval opgenomen worden dat de school:

- beleid voert met betrekking tot veiligheid, dat gericht is op aanpakken en tegengaan van pesten; wettelijk is de school verplicht te bewijzen dat de aanpak effectief is;
- de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
- er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een coördinator;
- er zorg voor draagt dat bij een persoon tenminste de volgende taken zijn belegd:
    - het coördineren van het anti-pestbeleid, en
    - de belangenbehartiging in het kader van pesten.

De Wetgeving Sociale Veiligheid op school (mei 2015) stelt het volgende:
Het bevoegd gezag draagt zorg voor sociale veiligheid op school, deze zorgplicht bestaat uit:

- Sociaal veiligheidsbeleid voeren: set maatregelen gericht op preventie ingebed in pedagogisch beleid en stevig verankerd in dagelijkse praktijk.
- Sociale veiligheid van leerlingen monitoren met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft.
- Er zijn bij een persoon tenminste de volgende taken weg gelegd:
    - Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid en in het kader van pesten.
    - Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten
    - Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
    - Het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten.

Wanneer is het veilig?

- Waarden als verdraagzaamheid en respect zijn verankerd in het pedagogisch beleid.
- School is veilig als psychische, sociale en fysieke veiligheid van de leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast.
- Scholen worden aangesproken op de inspanning die zij plegen en de mate waarop dit als toereikend kan worden gezien.
- Er wordt aan de sociale en emotionele vaardigheden van leerlingen gewerkt.

- Er is een goede band tussen school en ouders, waarbij informatie met elkaar wordt uitgewisseld in het belang van het kind.
- Er is beleid rondom preventie en afhandeling van incidenten.
- Niet alleen beleid, maar ook implementatie van veiligheidsbeleid wordt zichtbaar gemaakt.
- Monitoring op de veiligheidsbeleving van leerlingen is essentieel bij de beoordeling van veiligheidsbeleid, deze zijn ter beschikking voor inspectie.
- Leerlingen leren om voor elkaar op te komen.
- Er wordt niet gediscrimineerd.
- Er wordt rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen, leerkrachten en ouders en hier wordt op een respectvolle manier met elkaar omgegaan.

Schoolklimaat

Een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van leerlingen en leerkrachten is een positief pedagogisch klimaat in de hele school. Een goed pedagogisch klimaat is een voorwaarde voor ontwikkelen en leren. Het stimuleert het sociaal emotioneel leren, creëert een goede leer- en werksfeer en geeft ruimte om je eigen identiteit te ontwikkelen.

Een positief klimaat betekent een gevoel van veiligheid en respect voor iedereen. Gedrag van een ander mag hierin geen belemmering vormen. Pesten, buitensluiten en ander ongewenst gedrag ondermijnt dit klimaat.

De leerlingen op Het DOK maken op dit gebied in hun persoonlijke ontwikkeling een hele groei door. Ook het omgaan met de ander vereist vaardigheden die je door de jaren heen steeds beter leert toe te passen en waarin deze zich in de loop der tijd verder ontwikkelen. Positieve interactie vraagt empathie, zelfvertrouwen en het reguleren van emoties en gedrag. Kinderen leren dit al spelend en werkend en met vallen en opstaan.

Wanneer dit lastiger is zullen hiervoor de nodige ondersteuning en kaders worden geboden.

Schoolbrede aanpak

Sociale veiligheid vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid. Namelijk een positieve aanpak in alle ruimtes en groepen, die met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders. Pesten en ander ongewenst gedrag bedreigt dit uitgangspunt. Onderwijs wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school, leerlingen en ouders. Om goed onderwijs te kunnen bieden is het belangrijk dat leerkrachten, ouders en leerlingen respect voor elkaar hebben, open en eerlijk met elkaar communiceren en vertrouwen in elkaar hebben.

Op Het DOK is er daarom gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren een belangrijke plaats heeft en waarbij sterk op de samenwerking met ouders wordt ingezet, middels opvoedertoolkits, thuisopdrachten in het Levensvaardighedenpaspoort van de leerlingen (zie hieronder) en ouderavonden.

Sociaal-emotioneel leren

Op Het DOK wordt voor de sociaalemotionele ontwikkeling de methode Levensvaardigheden van het lectoraat Ouderschap en Jeugd in ontwikkeling van de Hogeschool Leiden gebruikt. Deze toolkit heeft als uitgangspunt dat de levensvaardigheden in het dagelijks handelen van de leerkracht geïntegreerd worden. Daarnaast zoekt het sterk de verbinding met de brede leefomgeving van het kind, door middel van het Levensvaardighedenpaspoort. Hierin staan oefeningen die leerlingen thuis met bekenden kunnen maken, om de theorie en aanpak van school ook thuis te delen. Ouders ontvangen een eigen toolkit met passende informatie en spelletjes om onderwerpen bespreekbaar te maken. Daarnaast organiseert Het DOK

ouderavonden om ouders mee te nemen in de methodiek, zodat ouders en school eenzelfde taal richting kinderen spreken, om de integratie in het dagelijks leven te vergroten.

De vijf kerncompetenties van het SEL (CASEL, 2005[1]) die in het programma zijn opgenomen zijn:

1. Zelfbewustzijn
2. Zelfmanagement
3. Sociaal bewustzijn
4. Relatievaardigheden
5. Verantwoordelijke besluitvorming

De thema's en ondersteunende theorie en modellen worden schoolbreed ingezet. Dit is ook zichtbaar in iedere groep. Voor leerlingen is er dus een eenduidige manier waarop er aan deze vaardigheden wordt gewerkt. Zo leren de leerlingen het 4G-schema en stoplicht-methode te gebruiken en toe te passen en worden leerlingen gestimuleerd zich in een ander te verplaatsen, bijvoorbeeld door rollenspellen. Op deze manier wordt er preventief gewerkt aan een veilig schoolklimaat.

Op het moment dat een groep of een (groepje) leerling(en) moeite ondervindt op bepaalde gebieden, wordt er in overleg met de intern begeleider en gedragsspecialist overlegd welke interventies er genomen kunnen worden.

De contactpersonen

Er is een aantal personeelsleden specifiek belast met de coördinatie omtrent sociale veiligheid: de anti-pestcoördinator, vertrouwenspersoon en aandachtsfunctionaris. Zij zijn aanspreekpunt voor ouders, leerlingen en collega's en aanjagers als het gaat om het levend houden van het beleid.

De vertrouwenspersoon (Monica Mesman)

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de groepsleerkracht en intern begeleider. Mochten ouders in vertrouwen een gesprek willen over hun kind kunnen zij terecht bij de contactpersoon van school. Ook leerlingen kunnen altijd bij deze persoon terecht.

[1] CASEL: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2005). *Safe and sound: An educational leader's guide to evidence-based social and emotional learning programs—Illinois edition.* Chicago: Author.

De anti-pest coördinator (Sophie de Jong)

Op het moment dat er sprake is van pesten, kan de anti-pest coördinator benaderd worden door leerkrachten, ouders en leerlingen. Er is tevens een actieve rol weggelegd voor deze coördinator in de preventieve sfeer; de anti-pest coördinator en de intern begeleider stellen jaarlijks een analyse- en aanbevelingendocument op a.d.h.v. de uitkomsten van de monitoring sociale veiligheid en de uitkomsten van de grote schoolbespreking.

Aandachtsfunctionaris (Megan van Velzen)

De aandachtsfunctionaris zorgt voor de implementatie van de meldcode en coördineert het signaleringsproces, de verwijzing en zorg rondom de leerling en het gezin.

Monitor sociale veiligheid en signaleren

Het DOK monitort op jaarlijkse basis de sociale veiligheid van de leerlingen.
In onderstaande tabel wordt de planning door het jaar heen weergegeven. In de kolommen wordt kort uitgelegd met welk middel en welk doel dit moment is gepland.

Mnd.	**Interventie**	**Doel**	**Middel**
Aug.	Groepsoverdracht	Beschrijving en inventarisatie van aandachtspunten van deze groep en alle individuele leerlingen. Wat werkt wel/niet? Waar en bij wie is alertheid nodig?	Overdractsdocumenten + overdracht Parnassys + gesprek
Sep.	Startgesprek	Gesprek met ouders en kind over de kwaliteiten van het kind. Het kind is tijdens de KOS gesprekken voornamelijk aan het woord. Ook biedt dit gesprek ruimte om vanuit ouders, leerling en leerkracht bezien belangrijke aandachtspunten m.b.t. welbevinden en ontwikkeling van het kind/zichzelf te delen.	KOS gesprek
Okt.	Leerling-bespreking	Algehele voortgang wordt geëvalueerd. Naast leerresultaten neemt welbevinden een belangrijke plek in.	Leerling-bespreking leerkracht-intern begeleider
Nov.	MijnRapportfolio vragenlijst + oudergesprek	Leerkrachten (1-8) en kinderen (groep 5-8) vullen vragen in over hun welbevinden en werkhouding in de groep. Naar aanleiding van deze vragenlijst volgt een tweede KOS gesprek, waarbij de uitkomsten met kind en ouders worden besproken. Zo nodig worden interventies opgesteld.	Vragenlijst MRF + KOS gesprek
Nov.	Sociale meting	Door middel van observatie, docent vragenlijsten en/of leerling vragenlijsten wordt de sociale veiligheid gemeten. De uitkomsten van deze vragenlijsten worden door de leerkracht en intern begeleider geanalyseerd en besproken. Indien nodig worden interventies op groeps- of individueel niveau opgesteld. De gedragsspecialist kan worden geraadpleegd. Een	KanVas: 1-8 docent, 5-8 leerling Sociogram optioneel

		analyse op schoolniveau (1e meting) wordt gemaakt door de anti-pest coördinator en intern begeleider. De directie wordt geïnformeerd over de uitkomsten.	
Feb.	Leerling-bespreking	Herhaling van oktober.	Zie oktober
Feb.	Grote Schoolbespreking	Uitkomsten van de eerste meting Monitoring Sociale Veiligheid worden in het team besproken, vanuit de volgorde schoolniveau- unit- groepsniveau. Interventies op schoolniveau, unit en groepsniveau worden waar nodig opgenomen in ParnasSys.	Analyse meetinstrument Monitoring sociale veiligheid
April	MijnRapportfolio vragenlijst	Leerkrachten en kinderen (groep 5-8) vullen vragen in over hun welbevinden en werkhouding in de groep. Naar aanleiding van deze vragenlijst kan een extra KOS gesprek plaatsvinden, waarbij de uitkomsten met kind en ouders wordt besproken. Zo nodig worden interventies opgesteld.	Vragenlijst MRF (+ KOS gesprek)
April	Sociale meting	Herhaling van november.	Zie november
Juli	Groeps-overdracht	Door middel van het opstellen van de overdrachtsdocumenten en het invullen van de individuele overdracht in Parnassys wordt helder gemaakt waar aandachtspunten van de groep en leerlingen liggen. Zo wordt een goede overdracht naar het volgende leerjaar gewaarborgd. Ook worden alle leerlingen individueel overgedragen, waarbij de nadruk, naast de cognitieve ontwikkeling, op de sociaal-emotionele ontwikkeling ligt.	Overdrachtsdocumenten + gesprek
Juli/Augustus	Grote Schoolbespreking	Uitkomsten van de tweede meting Monitoring Sociale Veiligheid worden in het team besproken, vanuit de volgorde schoolniveau- unit- groepsniveau. Interventies op schoolniveau, unit en groepsniveau	Analyse meetinstrument

	worden waar nodig opgenomen in ParnasSys en het overdrachtsdocument	Monitoring sociale veiligheid Overdrachtsdocument

Naar aanleiding van de besprekingen worden indien nodig vervolgacties gepland. Deze acties en/of interventies worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem.

Pesten

Pesten is onwenselijk. Het is schadelijk zowel voor het slachtoffer en medeleerlingen als voor de pester zelf. Door het beschrijven van de te volgen stappen om pesten te voorkomen en te stoppen, geven we alle betrokkenen handvatten om hier snel en adequaat mee om te gaan.

Definitie

De Wetgeving sociale veiligheid definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloos persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- het is intentioneel
- het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats
- en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de ‘meelopers’ of omstanders wordt bij de pestpreventie belangrijk gevonden.

Voorbeelden van pestgedrag:

- Verbaal
- Fysiek
- Intimidatie
- Isolatie
- Stelen/vernielen
- Cyberpesten

Basiselementen die de teamleden van Het DOK schoolbreed belangrijk vinden m.b.t. fysieke en psychische veiligheid zijn:

- Een schoolklimaat creëren waarin pesten door het complete team eenduidig als ongewenst gedrag wordt aangemerkt;
- Onderschrijven dat ook toeschouwers (omstanders) en ‘mede-weters’ een belangrijke rol in het pestproces vervullen;
- Onderkennen dat er voor zowel slachtoffer als dader hulp geboden moet worden, er is sprake van een twee-sporen beleid.

Signalen en aandachtspunten bij pesten

Pesten zal niet bij ieder kind en in ieder incident direct herkend worden. Het verschil tussen plagen en pesten is soms moeilijk te zien maar noodzakelijk om goed te bekijken. Het is

daarom belangrijk steeds alert te zijn op de juiste signalen en signalen van ouders en kinderen hierin serieus te nemen:

Signalen bij de leerling

- bang om naar school te gaan
- slechter presteren dan normaal
- lichamelijke klachten (bijv. buikpijn), weinig eetlust, slecht slapen
- gefrustreerde, bozige indruk
- kapotte kleding, blauwe plekken.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- roddelen
- buitensluiten
- beledigen, isoleren,
- buiten school opwachten, op weg naar huis achterna rijden, naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken of stuk maken
- slaan of schoppen, schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- cyberpesten: uit groepsapp's zetten of ongewenst toevoegen, filmpjes of foto's van elkaar maken/bewerken, roddelen, account hacken, schelden via chat.

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Ongewenst gedrag moet afgekeurd worden en gewenst gedrag benoemd.

Mediawijsheid en cyberpesten

Extra alertheid vragen we voor het pesten op sociale media. Leerlingen in de basisschoolleeftijd maken hiermee voor het eerst kennis. Gedragsregels die passen bij deze vormen van communicatie moeten aangeleerd worden. De kinderen hebben hiervoor ouders en leerkrachten nodig die ze wegwijs maken en monitoren hoe het met ze gaat op internet. Kinderen moeten nog leren wat wel en niet mag, hoe ze veilig blijven op het internet en hoe ze hulp kunnen zoeken als ze een negatieve ervaring hebben.

Op school wordt er aandacht besteed aan mediawijsheid, veilig internetgedrag en omgangsregels op social media. Ook worden er jaarlijks voorlichtingen van Bureau Halt georganiseerd voor de groepen 7 en 8, over thema's die relevant zijn voor die leerjaren. Ook initieert school ouderavonden rondom groepsdruk waarin het gebruik van sociale media een plek inneemt in de voorlichting.

Wat te doen bij pesten?

Drie stelregels:

- Hulp halen
  Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen bij:
  - Je mag niet klikken, maar…… als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan moet je hulp vragen aan jouw maatje of aan de leerkracht. Dit wordt niet gezien als klikken.
  - We leren ze het verschil tussen plagen en pesten. Pesten moet gemeld worden.

- Gedeelde verantwoordelijkheid
  Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

- Samenwerken
  Samenwerken zonder bemoeienissen: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen.

Een melding van pestgedrag wordt altijd serieus genomen. De leerkracht (of andere betrokken) zal in gesprek gaan en uitzoeken wat er gebeurd is. Vervolgstappen worden daarna bepaald, eventueel in samenspraak met derden.

Escalatieladder

Wanneer blijkt dat er sprake is van hardnekkige problematiek (pesten) zal een intensieve aanpak volgen. Er wordt dan hulp geboden aan zowel het slachtoffer, de dader als de groep medeleerlingen. Ook zal hier een parallel zijn met de aanpak bij ongewenst gedrag en de consequenties die dan gelden.

Bij eerste melding/signalen van pestgedrag
De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.
De gedragsgrenzen worden besproken.

Er volgt een afweging door de leerkracht (eventueel in samenspraak met interne begeleiding en directie) of contact met ouders en mogelijke consequenties voor negatief gedrag in dit stadium al nodig zijn. Ook kan een gedragsspecialist al worden benaderd in dit stadium.

Aanhouden van pestgedrag

- Het slachtoffer: hulp is nodig voor het slachtoffer. De prioriteit ligt bij het creëren van een veilig klimaat waardoor het slachtoffer zich op school veilig en gesteund voelt en vervolgens begeleiding krijgt gericht op empowerment. Zie hiervoor 'begeleiding van de gepeste leerling'.
- De pester: bij herhaaldelijke pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en voert een gesprek met de leerling die pest. De gemaakte afspraken en grenzen worden duidelijk aangegeven en de fases van bestraffen en consequenties van het gedrag treden in werking. Zie hiervoor hoofdstuk ongewenst gedrag.
- De leerkracht licht de (opnieuw) ouders in. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De groep medeleerlingen wordt betrokken

Medeleerlingen worden geïnformeerd en betrokken bij de oplossing. Zij krijgen een verantwoordelijkheid mee omtrent signaleren en ondersteunen van een positieve sfeer. Door middel van extra maatregelen en oefeningen in de groep wordt sfeer en veiligheid versterkt. Soms wordt dit traject voorafgegaan aan onderzoek in de groep om ook minder zichtbare problematiek boven water te krijgen. Denk aan de mogelijkheid van observatie, interviews, afname sociogram en/of enquêtes. Hier worden intern begeleiders of gedragsspecialisten bij betrokken.

Begeleiding van de gepeste leerling

Het gesprek met de gepeste leerling is van groot belang. Hoogste prioriteit is zorgen dat de leerling veilig is en zich veilig voelt.

Aandachtspunten zijn:

- Begrip en medeleven
- Gedeelde verantwoordelijkheid:
    - Creëren van veiligheid
    - Koppelen aan een maatje waarbij steun gezocht kan worden
    - Samenwerken met de klas om het te laten stoppen
- Empowerment: wat heeft deze leerling nodig om zich in vervelende situatie weerbaar te voelen en te zijn?
    - Kan deze leerling deze vaardigheden leren door ondersteuning van school of is er meer expertise nodig?
- Adviezen aan ouders:
    - Blijf in gesprek met je kind en de school.
    - Neem de verhalen serieus en blijf emotioneel beschikbaar voor je kind. Heftige emoties bij de ouder kunnen kinderen moeilijk vinden, waardoor de communicatie minder open en eerlijk verloopt.

- Bedenk dat beide partijen vaardigheden missen die ze nu aan het leren zijn. Geef de kinderen de kans om met de juiste ondersteuning dit te leren.

Begeleiding van de pester

Het beste middel om het pesten te stoppen voor de lange termijn is empathie vergroten bij de pester. Naast consequenties voor dit ongewenst gedrag is het ook nodig dat de pester gaat inzien wat zijn of haar gedrag veroorzaakt. Hiervoor is begeleiding nodig. Ook voor de pester geldt dat deze zich veilig voelt op school.

Begeleiding is gericht op:

- Gesprekken met de pester om te achterhalen waar het pestgedrag vandaan komt (dit kan in samenwerking met de intern begeleider of gedragsspecialist);
- Oorzaken onderzoeken voor het gedrag. Vaak ligt er een onderliggend probleem aan ten grondslag: Bijvoorbeeld: weinig zelfvertrouwen, moeilijke thuissituatie, sterke competitieve drang, bang om zelf gepest te worden, enz.
- Reflectiegesprekken waarbij gevolgen van gedrag op de ander duidelijk worden, middels het 4G-schema;
- Advies aan ouders: probeer de communicatie open en eerlijk te houden zowel met het kind als de school. Ook hier geldt dat heftige emoties bij de ouders deze communicatie kunnen belemmeren. Leg de focus op het versterken van het vergroten van de empathie bij het kind. Bedenk ook hier dat het kind iets *nog* niet voldoende kan. Door de ondersteuning zal het vaardigheden leren en herhaling in de toekomst voorkomen. Maak met school de afweging of de ondersteuning voldoende is. Als er een hardnekkig pestprobleem blijft bestaan of er ligt vermoedelijk een diepere oorzaak aan ten grondslag dan is het nodig om daarvoor de juiste expertise in te schakelen.

Social media gebruik

Voor leerlingen op de basisschool is er een eerste kennismaken met internet, social media en online games. Zoals kinderen ook moeten leren hoe ze zich buiten in het verkeer veilig gedragen, is dat ook op internet van belang.

Internetvaardigheden

We willen onze leerlingen leren hoe ze zich op een veilige manier op internet kunnen gedragen. We zetten hiervoor verschillende middelen in.

Expliciet maken van gedragsregels bij social media

Tijdens de Week van de Lentekriebels wordt social media gebruik onderwezen aan de leerlingen. Vooral in de groepen 7 en 8 is dit actueel. Zo begeleiden we de leerlingen in het leren omgaan met deze vorm van communicatie en scheppen we heldere verwachtingen in

de deze omgang met elkaar. De algemene reguliere gedragsregel is ook in deze vorm van communicatie van toepassing: Respectvol met elkaar omgaan is hiervan de basis.

Concrete afspraken zijn bijvoorbeeld:

- Foto's en filmpjes worden niet zonder toestemming gemaakt, bewerkt, doorgestuurd en/of op social media gezet.
- In app- of chatgroepen en binnen apps (Instagram, Snapchat, etc.) wordt respectvol gecommuniceerd. Er wordt niemand uitgescholden, buitengesloten of bedreigd.
- Foto's, filmpjes of teksten die een beledigende inhoud hebben en/of anderen schade kunnen berokkenen worden niet verzonden of gedeeld.
- Wangedrag wordt gemeld bij de ouder en/of de leerkracht (of ander teamlid van de school).

Vaardigheden waar we onze leerlingen mee laten kennismaken:

- Hoe ga je om met je privégegevens?
- Hoe onderscheid je betrouwbare informatie van nepnieuws?
- Hoe handel je als je zorgen maakt?
    - Hoe en waar zoek je hulp als je op internet iets mee maakt waar je je zorgen over maakt? Bijvoorbeeld: nare ervaring, onbekende die toenadering zoekt, vervelende foto's die gedeeld worden, chantage of bedreiging.
    - Leerlingen leren hoe je materiaal veiligstelt als dat nodig is. Bijvoorbeeld een chat- gesprek waarin gepest of bedreigd werd, kunnen e-mailen naar je ouders.
- Leerlingen leren welk gedrag strafbaar is. Bijvoorbeeld het delen van bepaalde foto's, het maken van filmpjes zonder toestemming, andermans account hacken, etc.

Advies aan ouders

In een wereld die zo snel verandert, is het voor ons volwassenen soms lastig om te begrijpen waar onze kinderen zich mee bezig houden op internet. Dat maakt het begeleiden en opvoeden lastiger, maar niet minder belangrijk. Kinderen hebben nog niet voldoende vaardigheden ontwikkeld om in te schatten wat er op internet wel en niet veilig is.
Veilig internetgedrag voorkomt niet alleen cyberpesten, maar beschermt kinderen ook voor andere zaken die ze op het internet tegen kunnen komen. Leerkrachten op school kunnen hun leerlingen onderwijzen en laten oefenen. Veel internet uren worden thuis gemaakt. Intensievere ondersteuning, begeleiden bij online games, social media en controleren van hun internet bezigheden, ligt voor een nog groter deel bij de ouders. We verwachten dan ook dat de ouders van Het DOK hier bewust en ondersteunend mee omgaan.

Enkele tips:

- Praat met je kind!
  Vraag niet alleen hoe het vandaag op school was, vraag ook hoe het op internet was. Vraag of ze leuke of minder leuke dingen zijn tegengekomen. Of ze zaken zijn tegengekomen waar ze zich even geen raad mee wisten? Luister zonder oordeel en sta open voor dat wat zij belangrijk vinden. Je legt een basis voor later om een hulplijn te zijn bij ernstiger problemen.
- Check!
  Bekijk waar uw kind mee bezig is op internet, maak er een standaard afspraak over om dit regelmatig samen te bekijken. Respecteer privacy, maar realiseer je dat ook op het internet toezicht nodig is. Net als buitenspelen zijn er ook hier grenzen aan de afstand dat een kind zonder toezicht van huis mag. Met wie chat hij/zij? Hoe gaat het in de groepsapp? Zijn er zaken die besproken moeten worden?
  Voorkom dat je als ouder tijdens die momenten onnodig een oordeel velt of mening ventileert. Dat maakt medewerking van uw kind in de toekomst namelijk steeds lastiger. Chats, belevingswereld of de wijze waaróp ze communiceren zal passen bij hoe kinderen dat doen. Als dat valt binnen de grenzen van de gedragsregels hebben ze recht op die eigen wijze.
- Gebruik je voorbeeldfunctie!
  Zien hoe het hoort, werkt sterker dan vertellen hoe het hoort. Wees jezelf bewust van de voorbeeldfunctie. Wanneer leg je je mobiel bewust even weg? Hoe praat je over anderen? Welke gesprekken zijn er over internetgedrag?

Ongewenst gedrag

Wanneer ondanks ondersteuning van leerkrachten en ouders ongewenst gedrag niet stopt, zullen er maatregelen nodig zijn. Niet alleen als waarschuwingsfunctie voor de leerling, maar ook om de veiligheid van betrokkenen of de doorgang van het onderwijs te waarborgen.

Handelen bij ongewenst gedrag

Gedrag dat zo grensoverschrijdend is dat het de maatregelen van de groepssituatie overstijgt, komt de trap van ongewenst gedrag in beeld. Hierin wordt helder beschreven welke fasen er zijn, totdat het ongewenst gedrag stopt of totdat het gedrag resulteert in verwijdering van school (zie protocol Panta Rhei, Time-out, schorsen en verwijdering leerlingen).

Onder ongewenst gedrag verstaan wij:

- Gedrag dat hardnekkig en ernstig is van aard.
    - Hardnekkig: ondanks interventies op het gebied van steun, begeleiding en aanpassingen slaagt de leerling er niet in gedrag of emoties binnen de gestelde grenzen te beheersen.
    - Ernstig: gedrag waarbij eigen of andermans (gevoel van) veiligheid in het geding is. Te denken valt aan verbale of fysieke agressie of ernstige verstoringen van het onderwijs.

Fase 1: time-out

De leerling is na herhaaldelijke pogingen met ondersteunende maatregelen niet in staat om gedrag of emotie zodanig te reguleren, waardoor de veiligheid en rust niet meer gewaarborgd zijn. Ook pestgedrag wordt onder ongewenst gedrag verstaan.

De time-out wordt gegeven na overleg met leerkracht en intern begeleider (en eventueel directie). De leerling blijft in principe in de klas waar een time-outplek is. Als het de leerling niet lukt om op deze plek tot rust te komen kan hij/zij naar een time-outplek in een andere klas c.q. een andere ruimte (waar ook toezicht is).

Na een time-out wordt een aantekening gemaakt in het leerlingvolgsysteem. Ouders worden telefonisch op de hoogte gesteld. Een gesprek met ouders, leerling, leerkracht en intern begeleider volgt.

Fase 2: schorsing

Schorsing is een ordemaatregel die wordt ingezet als pedagogische handelingen (bijvoorbeeld de time-out) niet voldoende zijn. Hierbij kan gedacht worden aan ontoelaatbaar gedrag van leerlingen en/of ouders en/of overtreding van de schoolregels. Schorsing kan ook ingezet worden bij een acute probleemsituatie. Schorsing kan voor een periode van 1 dagdeel tot en met 5 schooldagen (1 schoolweek).

Fase 3: verwijdering

Wanneer de leerling er ondanks inspanningen van alle partijen niet in slaagt om de gedragsgrenzen te respecteren kan er worden overgegaan tot verwijdering van de leerling van school.

De precieze procedures staan uitgebreid beschreven in het protocol *Time-out, schorsing en verwijdering leerlingen* van Panta Rhei.

Bijlage Tips voor ouders

1. Opvoedtoolkit van Levensvaardigheden (beschikbaar via leerkracht kind, verstuurd via Parro)
2. Tips rondom pesten:
    a. https://www.stoppestennu.nl/kenniscentrum-pesten-voor-ouders-opvoeders
    b. https://www.nji.nl/pesten/wat-kan-ik-doen-tegen-online-pesten
3. Tip rondom social media:
    a. https://www.kennisnet.nl/mijnkindonline/artikelen/wat-moet-je-doen-bij-een-identiteitshack.html